

באר התורה / הג"ר יעקב אשר פלדמן, מח"ס 'כתב משה' ושא"ס, ירושלים

פרשת תצוה

"וַאֲתָה תִצְוֶה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ אֵלֶיךָ שְׁמֹן זֵית זָךְ"

"וַאֲתָה תִצְוֶה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ אֵלֶיךָ שְׁמֹן זֵית זָךְ פְּתִית לְמִאֹר לְהַעֲלֹת נֵר לְהַעֲלֹת נֵר תְּמִיד" ע"כ (תצוה כו כ).

א-

"צו את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך פתית למאור להעלות נר תמיד" ע"כ (אמור כד ב).

והנה צ"ב מה ששינה הכתוב בדברשתנו כתבה התורה "ואתה תצוה את בני ישראל" שהוא לשון עתיד, ואילו בפרשת אמור כתבה התורה צו את בני ישראל שהוא לשון הווה.

גם צריך ביאור מה שכתבה התורה בב' הפרשיות "ויקחו אליך שמן זית", ולא כתבה ויקחו שמן זית.

בפ"י רש"י (אמור שם) בד"ה צו את בני ישראל - זו פרשת מצות הנרות. ופרשת ואתה תצוה לא נאמרה אלא על סדר מלאכת המשכן לפרש צורך המנורה. וכן משמע, ואתה סופך לצוות את בני ישראל על כך, עכ"ל.

ולפירושו מתיישב שפיר מה שכתוב כאן בפרשתנו 'ואתה תצוה' שהוא לשון עתיד, משום דכאן קאי על מה שהוא עתיד לצוות.

ב-

ברמב"ן (תצוה שם) בד"ה אמר הכתוב בכאן ואתה תצוה - בעבור שאמר במשכן תמיד "ועשית", והוא בצווי, אמר בכאן ואתה בעצמך תצוה להם שיקחו אליך את שמן המאור, כי אין להם דרך לעשות אותו במדבר רק אם היה אצלם משמרת. והנשיאים הביאוהו (עי' ויקה"ל כו כח): וטעם "אליך", שיביאוהו לפניו והוא יראנו אם הוא זך וכתית כראוי, וכן "צו את בני ישראל ויקחו אליך" (אמור כד ב), עכ"ל.

ולפירושו יש לנו עוד יישוב מה שאמר "ואתה תצוה" לשון עתיד, גם מתיישב מה שכתוב תיבת אליך בב' הפרשיות, משום שהכוונה שיביאוהו לפניו והוא יראנו אם הוא זך וכתית כראוי.

בספורנו (תצוה שם) בד"ה ויקחו אליך. כשיצטרך, וזה יהיה בכלות השמן למאור שהתנדבו עתה בנדבת המשכן, שלא יחשבו שתהיה מצות הדלקת המנורה מצות שעה בשמן ההוא שהתנדבו בלבד, עכ"ל.

ויש לנו עוד יישוב במה שכתבה התורה בלשון תצוה לשון עתיד, משום שהכוונה לרמוז שהוא עתיד לחזור ולצוות על כך, לפי שמצות הדלקת המנורה נוהגת לדורות. גם מתיישב מה שכתוב ויקחו אליך.

ג-

באבן עזרא (בהעלתך ח ב) בד"ה דבר אל אהרן וכו', **ונסמכה זאת הפרשה להורות, כי הדבור יהיה גם בלילה, כי שם יהיה הנר דלוק ולא יכבה**, עכ"ל.

פירוש מה שנסמכה פרשת המנורה למה שכתוב בסוף הפרשה הקודמת "ויבא משה אל אהל מועד לדבר אתו וגו'" (שם א פט). **כדי להורות כי הדיבור היה גם בלילה.**

ובספר משך חכמה (תצוה שם) "ויקחו אליך" וכו'. יתכן על פי דברי הראב"ע בפרשה בהעלותך (ח ב), שאף על פי שאמרו (מכילתא דפסחא פרשה א) כל דברות שנדבר הקדוש ברוך הוא עם משה לא היה אלא ביום, שנאמר "ביום דבר ה' אל משה" (וארא ו כח; במדבר ג א), בכל זה כשהיו הנרות דולקים היה כיון ודבר עמו בלילה.

לזה אמר "ויקחו אליך", פירוש לצרכך, שהאדם דעתו בהיר בעת האור וכמו "אין אורה אלא שמחה". ולזה הוא לצורך הכנת נפש משה להדיבור שיהיה שורה מתוך שמחה.

אבל "חוקת עולם לדורותיכם מאת בני ישראל" (שם כא), שלדורות הוא חוק בלי טעם, "וגזירה היא מלפני" ש"כלום לאורה אני צריך והלא כל ארבעים שנה לא הלכו לאורו" (שבת כב ב) ודו"ק, ומזה רמז למה שכתב בסמ"ע דכשנרות דולקים מותר לדון בלילה, וכו' עכ"ל.

ולהמבואר יש לנו עוד יישוב למה שכתוב בב' הפרשיות ויקחו אליך, והיינו משום שהדלקת הנרות הייתה לצרכו.

ומה שכתב שהוא רמז למש"כ בסמ"ע דכשנרות דולקים מותר לדון בלילה, הוא בחו"מ (סימן ה"ק ז) וז"ל: "בד"ה אין דנין בלילה בתחילת דין וכו', ולכאורה היה נראה לומר דהיינו טעמא משום דלקמן בסימן ז' כתבו הטור (סעיף ד) והמחבר (סעיף ב) דסומא באחת מעיניו כשר לדון אפילו תחילת דין משום דיכול לראות, ובסומא בשתי עיניו פסול משום דהוה אצלו לילה אפילו ביום, ואם כן נאמר דהוה הדין איפכא, דכשמדליק נרות בלילה ויכול לראות ולהכיר בני אדם, מותר לדון אפילו בתחילת דין בלילה. ודומה לזה מצאתי בקובץ ישן נושן דאין קונין בקנין סודר בלילה אלא לאור הנר או לאור הלבנה [כד'] שיכירו העדים היטב מי הוא הקונה והמקנה, וגם אמרו (יומא עד ב)

ובאור החיים (תצוה שם) ויקחו אליך. טעם אומרו אליך יתבאר על דרך מה שאמרו במסכת שבת (כב ב) וזה לשונם "מחוץ לפרוכת העדות" (אמור כד ג) עדות היא לכל באי עולם שהשכינה שורה בישראל, מאי עדות אמר רב זה נר המערבי כו' עד כאן. והנה אמרו ז"ל (שמו"ר נב ב) ליצני הדור היו מתלוצצים על משה לומר אפשר שהשכינה שורה על מעשה של משה וכו' עד כאן. הרי כי לא היו מצדיקים אפילו מישראל שתשרה שכינה במשכן, וכפי זה הגם ששרתה שכינה ביום א' בניסן עם כל זה אין זה סימן לתמידות שתקבע השכינה מקומה במשכן, אבל בנס נר המערבי הוא עדות לכל באי עולם שהשכינה שורה בישראל,

והוא מאמר ה' "ויקחו אליך" פירוש אליך נוגע הדבר כי בזה תתחזק נבואתך שיכירו ויצדיקו נבואתך שהשכינה תשרה בתוכם כשיראו נס שיעשה בשמן המנורה.

ואולי כי לזה נתכוון באומרו "ואתה תצוה" לומר שלא יחוש שלא יאמנו דבריו להיות הדבר תמוה שידור אל עליון בתחוננים וכמו שכן היה, ואם תאמר מנין יצדיקו "ויקחו אליך", פירוש דבר זה יש לך חיזוק והצדקת הדברים כנוכר, עכ"ל.

ולהמבואר יש לנו עוד יישוב מה שכתוב תצוה וגם ויקחו אליך.

בפרשת תצוה (כו כא) כתוב "יערף אתו אהרן וג'ו" ואילו בפרשת אמור (כד ג) כתוב "יערף אתו אהרן" (אמור כד ג), ויתכן לפי זה שלכן כתב כאן לשון תצוה שהוא לשון עתיד משום דקאי גם על בניו.

ומה שכתב בפרשת אמור 'צו' שהוא לשון הווה, משום דכבר בפרשת תצוה רמז דבר זה.

שם: ובוה יש לפרש מה דעשה שלמה חמשה מנורות, ור"א בן שמוע אמר בפרק שתי הלחם (מנחות צט א) דעל כולם היו מסדרים שנאמר "את השולחנות ועליהם לחם הפנים" (דברי הימים ב' ד יט), ובכולם היו מדליקין, דכתיב "את המנורות ונרותיהם לבערם כמשפט" (דברי הימים ב' ד כ). ופשוטו שהיה מדליק בכולן, ודלא כשפרש"י דפעמים בוז ופעמים בוז. ויעוין בילקוט מלכים (רמז קפה) דעל כולם היה מסדר, רק בשל משה תחילה, עכ"ל.

² **בפרשת תצוה** (כו כא) כתוב "יערף אתו אהרן וג'ו" ואילו בפרשת אמור (כד ג) כתוב "יערף אתו אהרן" (אמור כד ג), ויתכן לפי זה שלכן כתב כאן לשון תצוה שהוא לשון עתיד משום דקאי גם על בניו.

³ **ומה שכתב בפרשת אמור 'צו' שהוא לשון הווה, משום דכבר בפרשת תצוה רמז דבר זה.**